

Urinledare

- Urinledare öppning i urinblåsa ser ut som snitt (slitlike) för att förhindra bakflöde av urin från urinblåsa.
- Inre lager består transitorialer epitel, mellanlager av longitudinala och cirkulära band av glatt muskel, yttre av bindväv.
- Peristaltiska rörelse i njurväckan driver urin till urinledare.
- Kaliumsalt, magnesiumsalt eller kristall från urinsyra kan bildas i hjärne kallas njurstenar.

Micturition

- Micturition reflex:
När urinblåsan fylls med urin, stimuleras streckreceptorer på vüggen. Afferenta sensoriska fiber i urinväckan skickar signaler till spinalcord $\Rightarrow$ stimulerar parasympatisk motoneur $\Rightarrow$ sedan interneuron $\Rightarrow$ talamus $\Rightarrow$ stor hjärna $\Rightarrow$ konst. $\Rightarrow$ trycket ökar
Sker vid 200 ml urin i urinblåsan
- Reflexion av inre och yttre muskel (sfinkter) är viktig för att driva urin ut.
Yttre är viljestyrda och när de reflexeras gör inre också det

Matspjälkningssystemet

Delar

- Spottkörtlar
- Gallblåsa
- Blindtarm
- Matstrupe
- Bukspottkörtel
- tjocktarm
- Lever
- Gallgång
- ~~Buntkörtlar~~
- Magsäck
- Tunntarm
- Blindsightarmbiträg
- Andtarm

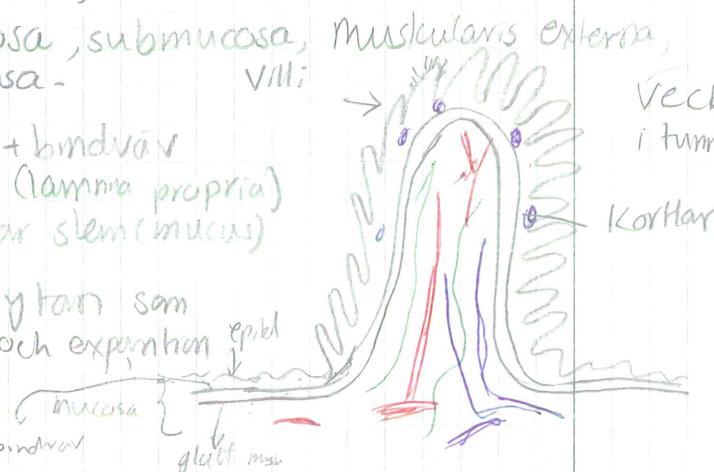
F

Funktioner

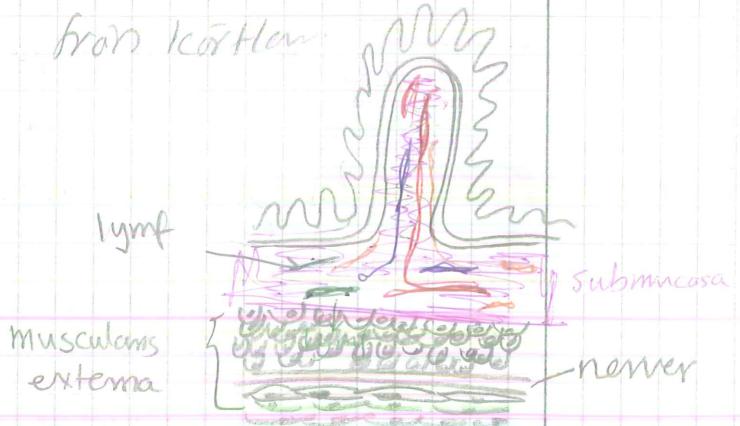
- Mekanisk nedbrytning av föda. Först av tänder och tungan sedan i kroppen. $\Rightarrow$ ökar ytan och gör dem mer tillgängliga för enzymer.
- Kemisk nedbrytning: genom sekretion av enzymer och syror från epitel och körtlar.
- Absorption: upptag av näringsämnen från epitel från interstitial vätska.
- Exkretion: borttagning av slaggprodukter från kroppsvätska
- Barrriär mot enzymer, syror och patogener

Uppbyggnad

(slimhinnan)

- Består av fyra lager: Mucosa, submucosa, muscularis externa, serosa.
- Mucosa** består av epitelceller + bindväv (lamina propria) där utsändes mukosat körtlar slim (mucus)
-
- Veck i tunntarm
- Veckens hjälper till att åka ytan som är tillgänglig för absorption och exponerar epitel till matprövan.
  - I tunntarm finns det villi bindväv glatt mus
  - I matstrupe, andtarm finns det stratificerade platta epitelceller
  - Resten har columnar epitel som innehåller secretory cells
  - Kan också finnas glattna muskler och elastisk fiber som vid kontraktionen gör att vecken och villi rör sig.

- Ordinad bindeväv som binder mucosa till muscularis externa
- Innehåller blodkärl och lymfkärl + nervfiber, sensoriska nerver och parasympatiska motornerven.
- Kontrollerar kontraktion av glattmuskler i mucosa och reglering av sekretion från körtlan

Muscularis externa

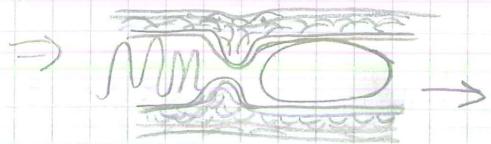
- Band av glatt muskler : Cirkulära och längsstridmala

Serosa

- Yttre layer
- Hänger ihop med bukhinnan
- Omger ej ändtarm, struphund, matslupe (utan nätverk av kolagenfibrer)

Rörelsen av maten

- Peristaltiska rörelse + segmentations (mixing av ämnen)
  - Sker med hjälp av **pacemaker celler**
- Först kontrahera cirkulära muskler och sedan längsstridmala

Munhålan

- Tungan, Spottkörtlar, tänder
- **Spottkörttar** :
  - glandula parotis (örons spottkörtel)
  - glandula ^{sublingualis} submandibularis (undershungs spottkörtel)
  - glandula submandibularis (underskäle spottkörtel)
- Producent 1-1,5 liter salsiv per dag
- Salsiv med maten minskar friktion och gör smärtan möjlig

- pH av saliv ökar ($6.7 \rightarrow 7.5$) vid åtnings

Magsäck (Näringsabsorberas ej här pga mucus, inga transportmekanismer
ej permeabel för H_2O)

- Lagrar mat
- Mekanisk nedbrytning
- Nedbrytning av kemiska bindningar med hjälp av enzymer och syror
- Sekretion av **intrinsic factor** för absorktionen av B_{12}

- Producera kymus (Chyme)

- Förbindelse till matstrupe, cardia, fundus, kräppen, pylorus (förbinder magsäcken med tunntarm)

- Muscularis externa består av tre lager av glatt muskulatur

(Cirkular, longitudinal och oblique sned) som hjälper till att ge styrka

- Epitelceller domineras av alkaliskt mucus, som skyddar epitel från syror, enzymer osv.

- TVÅ typer av celler:

- Parietal-cellor:

Producera

- **HCl** (sänker pH $\Rightarrow$ döda mikroorganismer)
- **Intrinsic factor** absorktionen av B_{12}

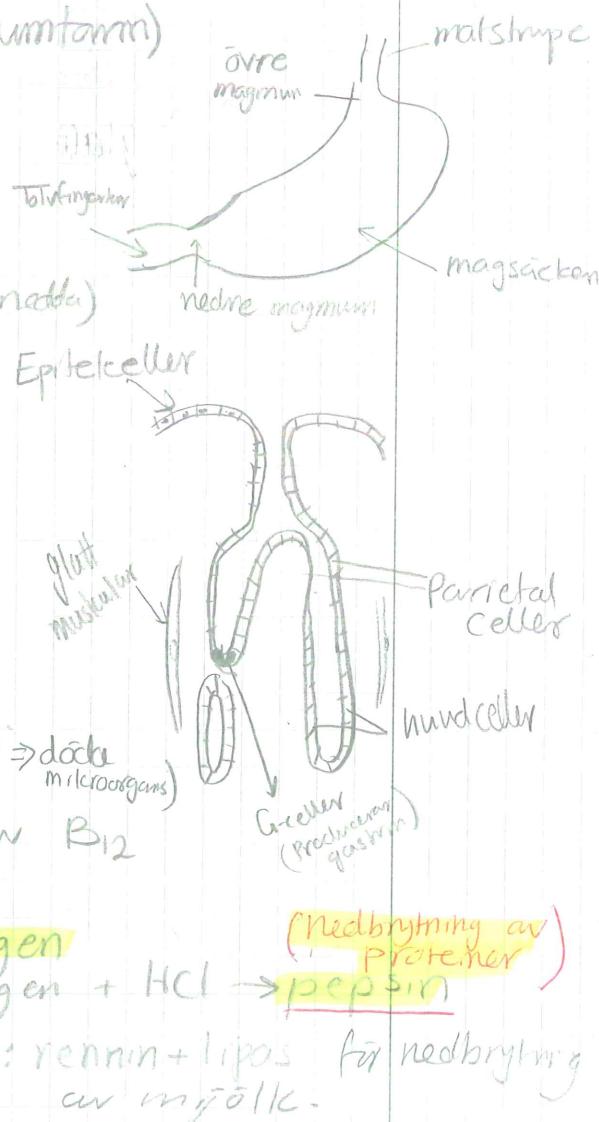
- Huvudceller:

Producera proteinet:

- **pepsinogen**

- Pepsinogen + HCl $\rightarrow$ **pepsin**

- Nyfodda: rennin + lipas för nedbrytning av mjölk.

Reglering

- Cephalic fas: i CNS (tanke, lukt, känna på smak) $\Rightarrow$ producer magsyra
- Gastric fas: När maten kommer in i magsäcken $\Rightarrow$ stretch- och kemoreceptorer stimuleras. Gasterin produceras från G-cell - pH sjunker $\Rightarrow$ chyme bildas.
- Intestinal fas: secrerin, GIP och CCK $\Rightarrow$ gastrik aktivitet minskar

Lever

- Omgiven av fibrös kapsel och täcks av bukhinnan.

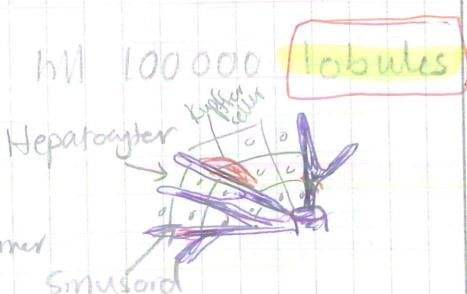
- 4 lobar: stor vänster och hörnlob
Caudate och quadrat lob (små)

- Gallblåsa sätter i hörnloben

- Loberna är delade med bindeväv till 100 000

- I lobule finns det:

- Hepatocyter
absorption/sekretion
tex plasma proteiner

- Sinusoider
Hög permeabilis kapillärer (transport från hepatocyter till central ven)

- Kupffer celler
Fagocytiska

Funktioner

- Metabolisk reglering: (från blodet i matspåfållningsorgan
till lever innan blodet går vidare
till cirkulationen)

- Lagrar näringssamman som absorberats
tex Glukos ($\Rightarrow$ glycogen), vitamin A, B₁₂, D, E
 $Fe^{2+} \rightarrow Cu^{2+}$
- Frigör näringssamman vid behov (tex glukos)
- Tar upp toxiner.

- Hematologisk reglering:

- Kupffer celler: tar bort gamla röda blodkroppar och patogener

- Produktion av plasmaprotein
Transport av näring, osmos konc. i blodet,
albumin och koagulationsfaktorer

- Produktion av galla? Häller består av vatten, faser, bilirubin
kolesterol + gallsalter

- Gallsalter - emulgerar fett $\Rightarrow$ kan lösas upp av lipas
(gallsalter bryter ner
fett och coater dit
 $\Rightarrow$ enzym attack
underlattas.)

Gallblåsan lagrar gallan och kom enbart utsänds till duodenum om hormonet (CCK) finns.

Tarmflora

- Ca 10^{10} mikroorganismer i tarmen; 200-1000 olika arter
- Drägestran:
  - Enzymer kan kom bryta ner kolhydrater.
  - Möss som salonor tarmflora måste inta 30% fler kalorier.
- Hämmar tillväxt av patogener
- Stimulerar utvecklingen av immunförsvaret i tarmen.

Nedbrytning och absorption

- Vitaminer, joner och vatten tas upp direkt
- Kolhydrater, proteiner och fett är för stora. Det krävs enzymer för nedbrytning $\Rightarrow$ in i blodet (hydrolysis) $\Rightarrow$ celler absorberar och generar ATP eller producerar kolhydrater, lipider och proteiner
- I hydrolysis bryts bindning i proteiner (aminosyror) och i fetter (fettsyror).

Kolhydrater

Munhålan : amylas $\rightarrow$ komplex kolhydrater bryts ner

Mage : $\xrightarrow{\text{intet tillräcklig för att bryta ner kolhydrater fullständigt. (sker med hjälp av pankreas)}}$

Tunntarm : amylas $\rightarrow$ frön bukspottkortel (alfa-amylas)

Mucosan : laktos, Sucros $\rightarrow$ Faciliterad diffusion (Barnaffidem)

... Faciliterad diffusion

↓
Disaccharider, triosaccharider

↓
monosaccharider (glukos)

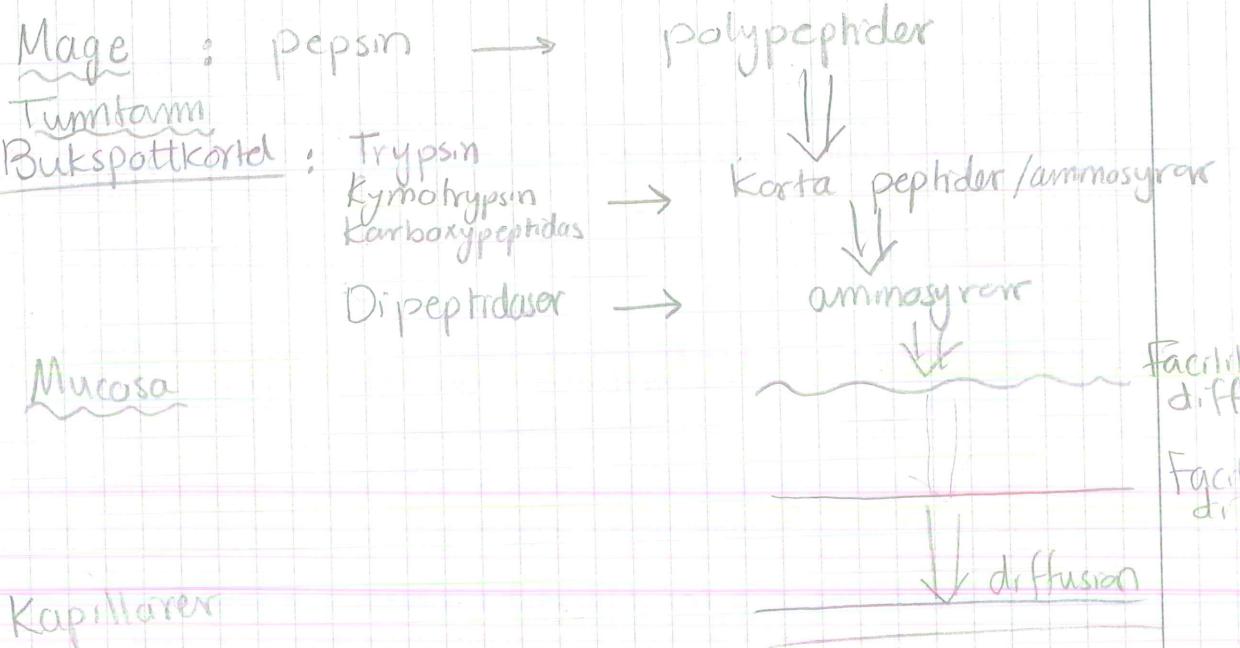
Kapillärer :

↓
Via portädlersystem

↓
lever

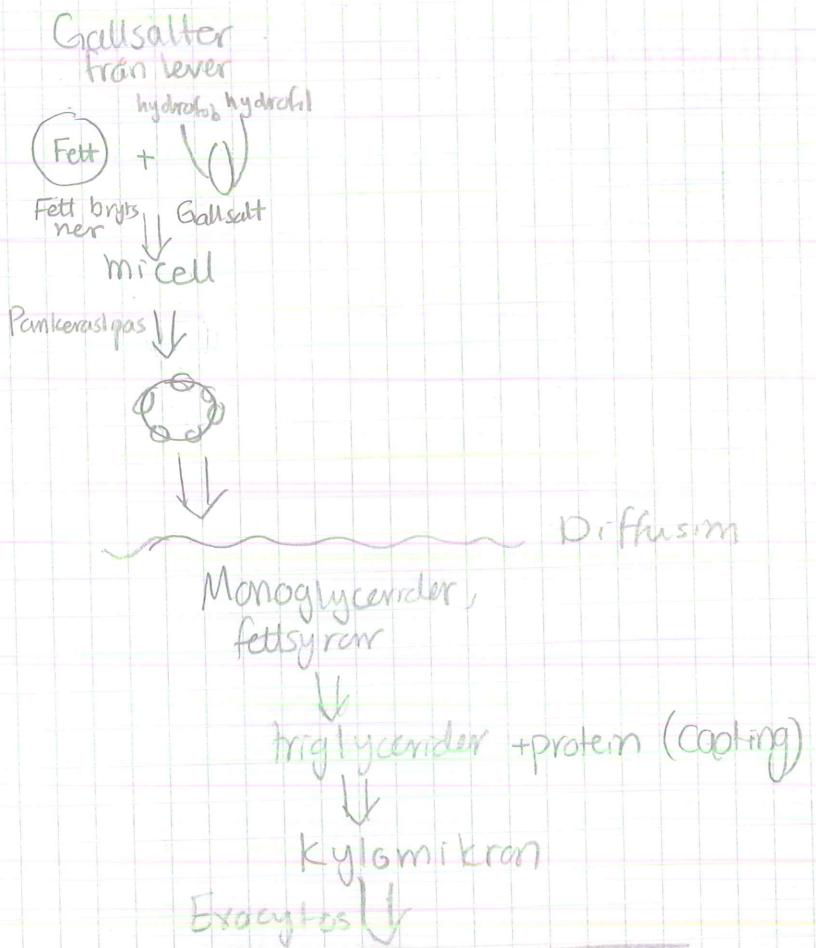
Glukos lagras som glikogen eller omvänds

Proteiner

Fett

Tunntarm

Kylomikron → O

Lymfkärl

Kapillärer

Lymfkärl (lacteal)

Respiration

Funktioner :

- Ger en stor yta för gasutbyte mellan luft och blod
- Flytta luft till och från gasutbytesytorna i lungerna
- Skydda respirationsytor från uttorkning, patogener
- Förmå ljud
- Hjälpa luktsinne (olfaktoriska receptorer).

Delar :

- Näshåla
  - Svalg (pharynx)
  - Struplock (larynx) (smäckhund)
  - Lufttröhre (Trachea)
  - Bränk
  - Lungor (bronsidoler + alveoler)
- } övre luftvägar
} nedre luftvägar

Respiratory tract
= luftvägarna

(Luftet som går in i alveolerna måste vara fritt från patogener och ha en acceptabel temp.)

- Mucosa :
- innehåller respiration epitel + mucosa celler ; underliggande bindväv med mucosa körtlar.
  - ^(stem) Mucus skyddar mot patogener
  - Ciljer flyttar mucus och mikroorganismer till svalget

Näsa

- typ vid
nasal
vestibule
- Luft går in till näshålan genom näsborrarna
  - Hör skyddar mot att stora partiklar går in tex sand, insekter mm (turbulans)
  - Luften flödar mellan näsmusslor (conchae) till inre borrhålan (superior, med, inferior)
  - ⇒ ger extra tid för filtrering och uppvärmning

Svalg (pharynx)

- Består av : Nasopharynx - innehåller epitel
  - Oropharynx } - Squamous epitel
  - Laryngopharynx } - mörtä kemisk attack och patogener !
- Matstrupe